

АҲМАД ҲАСАН

ИККИНЧИ ДОВОН

Қарши
«Насаф» нашриёти
2005

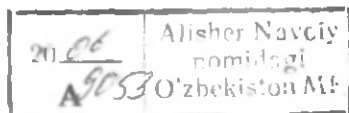
84(sy) 6-5 Ўзб. бад. адабиёти-
Шеърлар

Шеър - кўнгил маъвоси. У ҳад, чегара билмайди. Аҳмад Ҳасановнинг мазкур «Иккинчи довон» китобида инсон ўй-ю хаёллари, идроки, ботиний кечинмалари содда ва раван шеърӣ мисраларда тегран мушоҳада этилган.

1032297
0

X $\frac{4702620202-60}{376 (10) 2005}$ 60-2005 © А.Ҳасанов - 2005 й.

ISBN 5-7323-0506-5

ҚУЁШ

Уфқларнинг четларига
Лаб бўёгин суртиб қуёш,
Хамма билан хайрлашиб,
Чоҳга шўнғир йўртиб қуёш.
Ер соғинар, эл соғинар
Чиқишини эртаси кун.
Ха, ўшанда еру замин
Қайта бошдан яшнар бутун.
Шу барака топкур қуёш
Тили олов, жисми олов.
Кўк аршида порлаб турар,
То кечгача қизил ялов.
Нурларидан найза ясаб,
Деразамни чертар тонгда.
Ўзбекистон қуёшли юрт,
Солланади у бир ёнда.
Дехқонларга содиқ дўстдир,
Қуёшбобо-сахий бобом.
Кулиб-кулиб боққанлари,
Шоирларга завқу илҳом.

ЙЎЛЛАР ВА ҲЎЛЛАР

Мақсад довонига етишмоқ бўлиб,
Йўлларда кезасан, нотинч, сарсари.
Киприкка илинган уйқуни қувиб,
Кетасан олисга нари ва нари...
Юзлаб тақдирларни, юзлаб бахтларни,
Қанча ғуссаларни бағрига жойлаб.
Инсон кечмишидан узиб вақтларни
Поезд чопаверар йиллаб ва ойлаб.
Сенинг урвоққина қисматинг шунда,
Ноҳақлик дардига излайсан даво.
Зулмга жазо бер, сарвари олам,
Илло, яхшиларга кўрмагин раво!
Йўллар хаёл учун улкан бир фазо,
Бурчак-бурчакларга етар нигоҳи.
Унинг тор кўчаси, бекатлари кўп,
Сезмай ҳам қоласан чап берар гоҳи.
Бир нима йўқотсанг-топишинг мумкин,
Йўқолган бахтингни топишинг душвор.
Қайдадир йилт этган шуъла кўринди,
Балки шу қувончдир, омаддир бисёр?
Ҳей, дўстим хаёлга кўп ҳам эрк берма,
Сарсонун саргардон айлар оқибат.

Шодмон дамларингни олсанг хотирга,
Чарчаган руҳингга у дармон фақат.
Сен ахир ҳаётда хор ҳам эмассан,
Тоғдай бардошини қолдирган отанг.
Сенга мадад берар боболар руҳи,
Ҳаёт ахир кураш...қила билгин жанг.
Бу дунё шундайки, барчага бирдай,
Ёмонга хос бир жой ато этмаган.
Яхшининг барига осилиб яшар,
Боболар ўшасиз яшаб ўтмаган.
Мунофиқ кимсалар борки, чекингин,
Улар юрган йўлнинг тўзони мўлдир.
Оқил одамларнинг хислати улуғ,
Қўшилиб яшагин, кулгин ва кулдир!
Одамнинг бағрида ўт бўлгани соз,
Қалби қайноқликка нима ҳам етсин.
Ният шул, ҳар кимнинг бахти бут бўлсин,
Инсонларча яшаб, инсондай ўтсин.
Борлиқ-хаёлларга очиқ дарвоза,
Нақадар марокли ҳаяжонлари.
Кўнглингни тоғдайин кўтариб турар
Юрак армон билан тўлган онлари,
Сен ўзингни севсанг бошқаларга ҳам
Бир чимдим ишқингдан берсанг не бўпти?
Ўзингни ўтга ур, сувга ур, аммо
Ҳечам совимасин юрагинг тафти.

Сен йўлда бўлганда, соғинч ҳислари
Дўстларинг қалбига сололса титроқ
Шеър қилиб ёзсинлар номингни дилга,
Хотира бешиги - кўксинг оқ варақ.
Қайтгач, шакарлабнинг рухсори узра,
Ёйилган сочларга юзингни боссанг!
Чоғачлар ифори келса димоққа,
Шунда дарёларда ғайқилиб тошсанг!
Ҳумоюн бахтингга шукроналар қил,
Қуллуқ қил муҳтарам рўйи заминга.
Қолган саноқларинг кетмас беҳикмат,
Тангридан сўрагин қолган камингга.

НИСБАТ

Тошюрак, тошкўнгил, сўзинг тош, дея
Тошнинг қаттиқлиги берилар нисбат.
Ростакам ишониб бўларми бунга?
Етарли туюлмас азалий исбот.

...Мана, баҳор келди тоғнинг бошида
Бир тул гул ўсибди тошларни ёриб.
Табиат шунчалар нозланиб боқар,
Чўққига чиққаннинг ёзар хуморин.

САРҲИСОБ

Мен юрган йўлларларда чангу ғубор йўқ,
Мен босган тупроқнинг руҳсори гул-гул.
Дўстга садоқатдан бошқа ҳунар йўқ,
Ҳазин нола чекар кўксимда булбул.

Ўйимда-элимнинг орзу-ҳаваси,
Элим, айтавергин, дардингни олай.
Тўю томошангдан дилдан қувонай,
Димоғимга келсин гулзорлар иси.

Бизда яшаш эркин, муҳаббат эркин,
Севилган юракка муҳаббат нақшдир.
Висол ҳижронлари кўп ҳузурбахшдир,
Севги-ширин азоб, шиддатли тўлқин.

Севги-севги эмас, юрак парчаси!
Ҳар кимга бу туйғу мушарраф эмас.
Ўзалим, ишқингни ичиб бўлай маст,
Абадий яшнасин ҳаёт арчаси.

Улғайиб топганим-ишқим ва меҳрим,
Рухимда таҳ-батаҳ чечаклар ўсар.
Ҳаёт! Дудоғингдан ушат бир бўса,
Унда мужассамдир яшамоқ сеҳри!

Тириклик бардавом, билмайсан азал
Қаерда вергули, қайда нуқтаси.
Шодлик ҳам, ҳасрат ҳам ўтар галма-гал,
Донолик аталур ишнинг пухтаси.

Этагин тутқазмас югурик умр,
Изидан мунғайиб қараб қоламан.
Ҳаёт сарҳисобин тугатиб бир-бир,
Ютқазсам беадад ўйга толаман.

СИЗГА ЁҚМАЙМАН

Мен сизнинг кўзингиз билан ҳаётга боқмайман,
Мен сиз каби қора кўзойнак тақмайман.
Мен ўз-ўзимни кашф этишга маҳкумман,
Алқисса мен сизга ёқмайман.

ХАЁЛПАРАСТЛИК

Бирдан портлаб кетса юрагим,
Шаррос тўкилсайди миямдагилар...
Етти қат осмонга чиққан бўлардим
Майин жилмайсалар теграмдагилар.

Ёмонликка тупуриб яшайман,
Атиргулдек қулф уриб яшайман.

ИККИМИЗ

Турмуш деб аталган кенг сайхонликда,
Бизни қовуштирди тақдирнинг ўзи.
Оллоҳ қарамига саждалар минг бор,
Қамолу эҳтиром ила биз рози.

Муқаддас остона бизга мунтазир,
Меҳнат-ла яралди кунлик ризқимиз.
Майли, боболардан тилла қолмасин,
Соғ-омон бўлайлик энди иккимиз.

Садоқат камарин белларга боғлаб,
Умр кечирамиз ҳаммага ўхшаб.
Ҳаётнинг изғирин, қор-ёмғирида,
Дилдираб турмаймиз юпунсиз қақшаб..

Елкага ортилган юқдан чўчимай,
Олға интиламиз манзиллар оша.
Бахт излаган бахтга етар, деганлар,
Бахтнинг неъматлари шириндир роса.

Армонлар юксалар дилларимизда,
Фаромуш ҳаёллар толдирар баъзан.
Даҳшатли туш кўриб, тонгда уйғониб,
Кўнглимиз қолади хотиралардан.

Рўзғор деб аталмиш улуғ қўрғоннинг,
Тўрт тарафи бўлса ғоят мустаҳкам.
Яхшининг пойига меҳр пояндоз,
Назар сололмасин деймиз шумқадам.

Ўзимиздан бўлак суянчиқ йўқдир,
Елкамизни тутиб бир-биримизга.
Ташвишлар мунғайиб қолса орқада,
Тоғлар бас келмасин ғуруримизга.

Ҳар ким экканини ўрар деганлар,
Илоҳо, серҳосил бўлсин мевамиз.
Айб қидирманг дўстлар, бизда ҳам айб бор,
Айбимиз: яшашни беҳад севамиз!

СИЗГА НАСИБ ЭТСИН

Бағрим-о! Шу кеча сим-сим эзилдим,
Йиғидан кўнглимда ваҳима ўсар.
Зеро, аёл қалби нозикдир қилдан,
Йиғидан юракка аламлар чўқар.

Шикаста ҳолимни этяпман зикр,
Қийноқлар зарбини ичимга ютиб.
Ўртар хотирамни занжирбанд фикр,
Гоҳ ғалаён қўзғар бағримни титиб.

Ҳаққа арз қилмоққа ожизман, ожиз!
Қисматга ўқилди бераҳм ҳукм.
Хуноб қарашимда қоронғу дунё,
Юпанчим бормиди, юпанч берар ким?!

Сирли ғавғолар-ла куним ўтаркан,
Билмайман дўстим ким? Душманимни ҳам.
Билмайман, олдинда нелар кутаркан?
Борму ғамгузорим тутдай тўкилсам?

Ўйлар келаверар, бошвоқсиз ўйлар,
Бош мия сандиғи ўкинчга тўла.
Арслондай ўқирсам кетар қайғулар,
Улардан қутулсам дейман бир йўла.

Мен ҳам болаликдан орзуманд эдим
Бахтимни топмоққа, бахтга етмоққа.
Отам дуосига аржуманд эдим,
Давр кечмишида мисоли соққа.

Кутиб яшадим-ку сабр-бардошли,
Оз берганин кўп деб кўзимга сурдим.
Шу тахлит ўтдилар куним қуёшли,
Фироққа дуч келсам, мардона турдим.

Ҳамду сано бўлсин хазон фаслимга!
Соч оқи тириклик гулзори эрур.
Қай куч қайтараркан мени аслимга,
Қай куч берар экан шууримга нур!

Гунгу кар бўлдим-ку тақдир олдида,
Бора-бора сўнди мендаги журъат.
Ёшлиқда ўт-олов бўлиб ёндимда,
Охири хор бўлди афтода сийрат.

«Менинг кимлигимни эл билса бўлди»
Тилимда оятдир шоир каломи.
Ғазабнок тажовуз руҳимда сўлди,
Завқимга завқ қўшди яшаш илҳоми.

Афсус, забт этмаган довларим кўп,
Қояга тирмашган қўлларим қонли.
Ранглар ҳам танладим ҳаётимга зеб,
Хокисор бандаман собит имонли.

Бир нозик ҳис билан яшаб ўтарман,
Ахир шу эмасми олий эътиқод?
Умр йўлларимни тавоф этарман,
Сизга насиб этсин мен севган ҳаёт!

НОТАНИШ ДАҲО

Биз сени ҳозирча таниёлмадик,
Танишга ҳам керакмас ҳожат.
Балки Афлотунсан, бечорагинам,
Тенги йўқ аллома-сен учун нисбат?

Аммо, танимоққа келур вақт-соат,
Умр йўлларида бордир интиҳо.
Ўшанда мақтовлар ёғиб бошингда,
«Эсиз ўтди- дерлар, -нотаниш даҳо».

ХУДБИНЛИК

Кўп гаплашдик,
Хўп гаплашдик.
Дунёнинг келди- кетдиси,
Хатарларидан.
Фойда қаердаю, зарар нимада?
Омад, омадсизлик - бари-баридан.
Кимгадир оғир ботди
Фўртоқи гапим.
Уни мен камситдим,
Тегмади нафим.
Тўғрисини айтсам: юз бурди,
Эгрисини айтсам: бетга югурди.
Энди ёқа йиртар худбинлик,
Чўртон бўлиб ютар худбинлик.

РИЗҚИНГНИ КУТГИН

Бир қараб боқсангиз-осмоним хира,
Бир қараб боқсангиз-кўзимда жола.
Баъзан йигитликка қайтгим келади,
Гоҳида дономан, гоҳо ёш бола.

Қай фикрда бўлманг, менман, ўзимман,
Бошқача бўлишга иқрорим йўқдир.
Қояман, тўзимман ва сабр-бардош,
Вужудим-аланга, орзуим чўғдир.

Куч олдим онамнинг тўрт мучасидан,
Шу бекик дунёда етдим вояга.
Остона эшитди илк бор сасимни,
Танимни топширдим ватан-дояга.

Ҳар ким ўз қўшиғин айтиб ўтаркан,
Мазмунига жойлаб шукроналикни.
Улғайгач, англадим мен ҳам қарзимни,
Туғилган элимга парвоналикни.

Кумуш соч кексалик сўрар ўрнини:
Ёшликка қайтмоқни энди унутгин.
Бир ҳикмат қулоғим остида янграр:
«Тонгда саболардан ризқингни кутгин».

ЎЗИНИ БИЛИШ

Кўрдинг,
У сени олдинроқ чалди.
Юз тубан йиқилдинг
Балчиққа.
Ақлингни киритиб қўйганлари
Яхши бўлди.
Энди адашма!
Кутма иккинчи бор зарбани.
Йўлингга ғов бўлса кимда-ким,
Чил бер,
Мункиллат!
Ана шунақа ўзини билиш!

КЕТГИМ КЕЛАР

Йўл йўқ...
Эшиклар тамбаланган.
Соҳир фаришталар-соқчи.
Асаблар-таранг тортилган ип,
Оҳ, узилмас ҳаёт риштаси.
Кетгим келар узоқларга бир ўзим,
Паст-баланд гаплардан қочиб,
Кўкракка совуқ бир нимарсани сепиб,
Кетгим келар....
На илож,
Тутқунман
Турмуш деган
Бешафқат бир сайёд қўлида.
Шундай пайтда ҳавасим келар
Илон тили остига яшириниб,
Жаннатга йўл олган лаинга.

НУҚТАИ НАЗАР

У ўзича фалсафа тўқир,
Ҳар нарсага нуқтаи назар.
Қариндошни тан олмас сира,
Хатто ака, сингилдан безор.
Бир қобикқа биқиниб олган,
Қобиғидан чиқариш мушкул.
Ёқимтойдир киши кўзига,
Йўқ, ундаймас, аслида тушкун!
Хотинини фаришта санаб,
Унга сажда қилар бечора.
Битта унда ҳаракат йўли:
Хотин чизиб берган доира.

* * *

Қарайман,
Қарайсан,
Ёниб турган кўзларингда.
Истеҳзоли табассум.
Афсус, фолчи эмасман,
Ичингдаги дардингни билиб олишга.

СИР

Бош миянинг кенгликларида
Хатарли юк бўлиб яшайди.
Юракдаги шу қора кўлка
Ўзни ошкор қилишга шайдир.

Сирни ичга ютиш ҳам мумкин,
Гар иғвонинг уяси бўлса.
Қилиш мумкин уни шармисор,
Ҳақсизликнинг дояси бўлса.

Сир-сирликдан ор қилган маҳал,
Ногоҳ тилнинг бир чеккасидан
Чиқиб кетар. Шунда одамнинг
Шайтон тушар чап елкасидан.

ТАРИХ КЎЗГУСИ

Боши каллакланган, оёқ куллуки,
Оғзининг ўлчови бураб қўйилган.
Овози бўғилган, тилида учуқ,
Имон юзтубану, виждон сўйилган.

Манқуртлик домига тортган у замон,
Айтадиган сўзлар оғизда қолди.
Отани боладан айирган давр,
Не-не балоларни бошларга солди.

Юртни севганларни босмачи атаб,
Хоин деб отдилар пешонасидан.
Совуқ ўлкаларда жон берди мардлар,
Ажал лагерининг остонасида.

Ёвуз шумликларни хаспўшлаб шунда,
Миннатдор бўл!-дея одамни хўрлаб.
Ўзлиги бир ёнда, жисми бир ёнда,
Юракни эздилар қалбни таҳқирлаб.

Қўшиқ деб кулдилар фарёд қилса эл,
Орзу эшиклари ёпилди тақ-тақ.
Тўхматчи саналди ҳақсевар инсон,
Ажрим қилмадилар ким ҳақ, ким ноҳақ.

Не-не курашчилар чиқди майдонга,
Вояга етсин деб мағзи тўқ авлод.
Тўғри сўз ҳаётга дўстлар, ярашиқ,
Керакдир одамга жасорат, сабот.

Оталар биз учун ариқ қаздилар,
Аммо қултум сувга ўтдилар ташна.
Жасорат мадҳини қон-ла ёздилар,
Шу боис юртимиз кетди-ку яшнаб.

Тарих кўзгусида кўринур яққол,
Ўзбек диёрининг сарв қомати.
Дунё китобининг дебочасида,
Шўҳратга бурканди муқаддас оти.

ҚЎЙИБ БЕРИНГ

Кўкрагимдан чиқарай қисилган ҳаволарим,
Жўшдириб юборайин жўшмаган наволарим,
Ўргулай, шеъриятим- дардимга даволарим.
Юрагимни бўшатай,
Иссиқ нондай ушатай.

Кўксим узра ёпиғлиқ, ёпиғлиқ ҳасратларим,
Учишга шай турибди ёзилган қанотларим,
Байтулаҳзан¹ домидан қутулмоқ шиддатларим.
Юрагимни бўшатай,
Иссиқ нондай ушатай.

Орзуларим ҳаваси ич-ичимни кемирар,
Бир парча эт кўксимда қон-қонимни симирар,
Юрагим қўрғонини ғам-ғуссалар емирар.
Юрагимни бўшатай,
Иссиқ нондай ушатай.

Турмушнинг синовлари, қор-ёмғир, бўронлари,
Ҳамда инжиқликлари, шовқину суронлари,
Хаёлимни толдирар диққинафас онлари.
Юрагимни бўшатай,
Иссиқ нондай ушатай.

Озурда кўнгилгинам хўрсиниққа тўладир,
Хушхабардан дил мулки май тўла пиёладир,
Шилқим хотиралар-чи? У сиз билан қоладир.
Юрагимни бўшатай,
Иссиқ нондай ушатай.

¹ Байтулаҳзан - ғам уйи.

Муштдеккина юракда қанча жаҳон ташвиши,
Ризқи-рўзини тилар инсофи бор ҳар киши,
Бефойда кетмасин-да ҳаёт учун кураши,
Юрагимни бўшатай,
Иссиқ нондай ушатай.

Қўйиб беринг...

Т Ў Р Т Л И К Л А Р

Эй, сен уйимдаги қайғудошим,
Эй, сен дил равшанлиги- қуёшим.
Роҳат- фароғатим, лаззатли ошим,
Умримга умр қўш! Сен- яша!

Сен бунчалик фаттон кўзни қайдан олдинг,
Нигоҳида тош ҳам эриб мум бўлади.
Шуъламисан ё нурлардан йўғрилган,
Қарашларим шу шуълада чўмилади.

Сен-буюклик китобининг бир бобисан,
Сен-кўнгилнинг чолғуси-ю, рубобисан.
Ўзинг бахтсан, бахтга муҳр босгувчисан,
Меҳринг иссиқ, булоқдайин тошгувчисан.

АНДИША

«Мен шундай одамман шарафга лойиқ»,
Дея тан олмайсан ўзлигингни.
Сабаб қидирасан ўтмишинг кавлаб,
Ўтказмоқчи бўлиб бир сўзлигингни.

Ёлишмаган сифатларни қўшиб ҳам чатиб,
Тазриф-таъсифингни сўзлайсан кўпириб.
Қилимаган ишларингни жасурлик санаб,
Далиллар топасан ёлғонни супуриб.

Ҳеч кимни ўзингга тенгситмай, чунон
Ушлаб тургандайин арзу самони.
Башар фарзандига унутмоқ увол
Одам Ато билан Момо Ҳавони.

Кимлигингни ё яшир, ё яширма,
Аслида-чи, сен ўша- ўша...
Мақтанчоқнинг «бўртиқ» жойларини кесишга
Зарур бўлар ўткирроқ теша.

МАСЛАҲАТ

Танқид қилинг,
Пайини қирқинг
Мараз қиёфаларни,
Мараз айшу ишратни.
Ичида аждаҳоси бор кимсани,
Тили бошқа,
Дили бошқаларни.
Уммоннинг суви,
Ернинг сатҳини,
Битта ҳўкиз,
Ўнта қўйнинг гўштини
Бир лаҳзада дамига тортиб,
Ошқозон чигиригидан ўтказиб,
Аппон-саппон қилувчиларни.
Аммо ҳушёрлик лозим
Билиб қолмасликлари учун «шифо»сини.
Пахтага ўраб,
Ичига тош солиб,
Уринг қаншарига!

ҚИРҒОҚ

Сиз кўзимга олис нуқта бўлиб кўринасиз,
Гоҳо жазирама Саҳрои Кабир.
Сизни туманда кетаётган одамга ўхшатаман,
Сиз мураккаб формула- Ал-жабр.
Аслида-чи, икковимизнинг ўртамизда,
Кўзга кўринмас бир ариқча бор.
Аммо туби жуда чуқур, ҳайратли,
Одамда интилиш бўлмаса бекор.
Афсусдаман,
Ҳар биримиз
Ўз қобиғимизга ўралиб қолмасак дейман.
Сиз у қирғоқда,
Мен бу қирғоқда
Аламлар доғида куймасак дейман.

ДАРД

Бу тўлишган аёлнинг инграшими ё ?
Ё туюсқун баданда кўз ёрган чипқон?
Ё Аллоҳнинг бандасини севинтириши?
Ёхуд кон қазувчи дуч келган ўпқон?

Ё навжувон аёлнинг дунёни тарк этиши?
Ё суюкли хотиннинг кўз ёш тўкиб ўтиши?
Ё одамзод кўксида гуллаётган қисмат бу,
Тарихларда битилган башарият ўтмиши.

Қатралар

КИТОБ

Олисдаги мафтункор қасрга менгзайман
сени. Ҳаёт донишмандлиги теран денгизга қиёс.
Китоб ўқиётган киши денгизга чўкаётган инсон.
Ундан-да бахтли одам бўлмаса керак.

ЁСТИҚ

Феълинг жуда тор. Меҳрибонлигинг икки
кишига етади, холос. Учинчини ёқтирмайсан.

ДАРВОЗАНГНИ ҚЎРИҚЛА

Эй, сен, эси паст одам! Дарвозангни
қўриқла. Нохосдан «тўп» уриб қолмасин
бошқалар.

МУНДАРИЖА

Куёш.....	3
Йўллар ва ўйлар.....	4
Нисбат.....	7
Сарҳисоб.....	8
Сизга ёқмайман.....	9
Хаёлпарастлик.....	10
Иккимиз.....	11
Сизга насиб этсин.....	13
Нотаниш даҳо.....	16
Худбинлик.....	17
Ризқингни кутгин.....	18
Ўзини билиш.....	19
Кетгим келар.....	20
Нуқтаи назар.....	21
Карайман.....	21
Сир.....	22
Тарих кўзгуси.....	23
Кўйиб беринг.....	25
Тўртликлар.....	26
Андиша.....	27
Маслаҳат.....	28
Қирғоқ.....	29
Дард.....	29
Катралар.....	30

АДАБИЙ-БАДИИЙ НАШР

ҲАСАНОВ АҲМАД

ИККИНЧИ ДОВОН

Шеърлар

Ўзбек тилида

Мухаррир: Ш. Пирматова.
Техник муҳаррир: Ч. Раҳмонов.
Мусахҳиҳ: Ш. Пирматова.

ИБ №0892

Теришга 25.10. 2005 йилда берилди. Босишга 1.11. 2005 йилда рухсат этилди. Бичими 84x108 $\frac{1}{32}$. Шартли босма табоғи 1,68. Шартли бўёқ-оттиск 1,81. Нашр босма табоғи 0,67. 200 нусхада. 95-2005 -шартнома. 199 буюртма
Эркин нарҳда

“Насаф” нашриёти, 730018, Қарши шаҳри,
Мустақил-лик шоҳ кўчаси, 22-уй.

Қашқадарё вилоят Матбуот ва ахборот бошқармаси
хузуридаги “Матбаа” цехида чоп этилди.

730018, Қарши шаҳри, Мустақиллик шоҳ кўчаси-22-уй.